Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 84.
V LJUBLJANI, petek, 16. aprila 1926.
LETO III
Posamezna številka Din 1·—.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
Uredništvo: Simon Gregorčičeva ulica št. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.
Upravništvo: Kongresni trg št. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Vlada brez Stjepana Radića.

Že pred dobrim pol letom se je pričelo govoriti, da se ima sestaviti nova vlada brez šefov strank, da se pod tem lepim izgovorom ublaži umik g. Nikole Pašića. Sedaj se je ta govorica uresničila, pa čeprav je še pred kratkim izgledalo, da je nemogoče sestaviti radikalno-radičevsko vlado proti volji Pašića in Radića.

Bil je triumf St .Radića, ko se je sestavila prva Uzunovićeva vlada brez Nikole Pašića. Ta triumf je bil tem bolj pomemben, ker je izpadel iz nove vlade tudi finančni minister, proti kateremu je pričel kampanjo St. Radić. Bil je še svež ta triumf, ko je dosegel St. Radić nov uspeh, da je bila sprejeta demisija ministra Krste Miletića in da je, prišel na njegovo mesto dr. Ninko Perić, pristaš politike sporazuma. Na višku uspehov je bil tedaj St. Radić, ki je podiral ministre, da je bila vsa javnost osupla. Še pa ni bilo zadosti St. Radiću, ker njegova ofenziva se je nadaljevala. Nove interviewe je dajal novinarjem in nadaljeval je z napadi na svoje ministrske kolege. »Simonović je kockar,« je govoril novinarjem in vse je kazalo, da tudi ta napad ni poslednji. Tedaj je počil prenapet lok in sledil je ultimatum radikalnih ministrov. »Stjepan Radić mora iz vlade,« je bila njih striktna zahteva in ker se St. Radić ni hotel umakniti, je podal g. Uzunović demisijo vsega kabineta in takoj sestavil novo vlado brez St. Radića, toda z dr. Nikićem in dr. Šuperino, da je vsaj formalno radikalno-radićevska koalicija ohranjena.

Nikola Pašić je dobil s tem svoje zadoščenje, obenem pa je bila s tem zasigurana tudi enotnost radikalnega kluba. Zakaj brez vsakega dvoma je bilo, da mora Nikola Pašić na seji širšega glavnega odbora radikalne stranke naravnost sijajno zmagati, če bi radikalni ministri še nadalje trpeli vedno hujše napade St. Radića, dočim so pristali na odstop svojega šefa iz vlade. Že celo pa ni mogel trpeti skoraj trikrat močnejši radikalni klub, da njegovi zastopniki v vladi niso odvisni toliko od zaupanja, ki ga uživajo v klubu, temveč od temperamenta šefa druge koalirane stranke. G. Stjepan Radić je mislil, da je govorenje v vsakem slučaju zlato in zato se je zgodilo, da so bile njegove hujše izjave oproščene, da pa je enkrat bila mera polna in je primeroma neznatna izjava bila vzrok padca.

Imamo tako novo vlado brez Pašića in brez Radića in s štirimi nezasedenimi ministrstvi. Že v tem se vidi, da še ni vladna kriza končnoveljavno rešena, temveč da se bo vlada razširila. Nujno potrebno je to že vsled tega, ker je skoraj gotovo, da dr. Nikić in dr. Šuperina ne bosta mogla proti volji St. Radića pritegniti v novo vlado toliko poslancev HSS, da bi imela vlada večino.

Zaenkrat pomeni nova vlada še vedno koalicijo radikalov in radićevcev. In če bi pristal St. Radić, da sodeluje njegov klub v vladi tudi brez njega, bi se mogla obnoviti stara koalicija z utrditvijo pozicije HSS. Vsi znaki pa kažejo, da se to ne bo zgodilo, temveč da si bo vlada morala poiskati drugih zaveznikov. Če pa se ji to ne bi posrečilo, potem so volitve edin izhod ali pa pridemo do diktature.

Prorokovanja niso nikdar hvaležna, najmanj pa v naši notranji politiki. Toda gotovo je, da še nikdar nismo bili tako blizu koncentracijski vladi, kakor sedaj, ko je sestavljena vlada brez šefov strank. Treba samo še, da pride na čelo vlade mož, ki bo s svojo avtoriteto in osebnostjo jamčil za pošteno upravo in koncentracijska vlada bo sestavljena. Kdo je ta mož, so zadnji boji v radikalni stranki že pokazali in vsi znaki kažejo, da bo razvoj krize tudi šel v tej smeri.

Naj pa bo kriza rešena kakorkoli, vendar je gotovo, da bo kriza slabo rešena, če bodo osebni momenti močnejši ko stvarni. In ta nevarnost še ni odstranjena.

Nova vlada Uzunovića sestavljena.

V VLADI OSTALA OD HSS SAMO DR. NIKIĆ IN DR. ŠUPERINA.

Beograd, 16. aprila. Včeraj so ves dopoldne dohajali ministri v dvor in v predsedništvo vlade. Mnogo posvetovanj je bilo tudi v ministrstvu za prosveto. Ob 12. so šli na dvor vsi radikalni ministri, z njimi pa tudi dr. Nikić in Šuperina. Predsednik vlade je tu podal ostavko celokupnega kabineta. Takoj pa je bila predložena nova lista vlade ter je kralj podpisal ukaz te vlade. Novi ministri so takoj prisegli.

Nova vlada se je izpremenila v toliko, da so izpadli iz prejšnje vlade ministri Štefan Radić, Pavle Radić in dr. Ivan Krajač kakor tudi vsi državni podtajniki HSS. Na mesto prosvetnega ministra je prišel Miša Trifunović, ki je hkrati namestnik ministra za vere. Dr. Benjamin Šuperina ostane minister za pošto in brzojav, hkrati pa bo namestnik ministra za agrarno reformo. Dr. Nikola Nikić ostane minister za šume in rudnike ter bo nadomestoval tudi ministra za trgovino in industrijo.

Imenovanje nove vlade se tolmači hkrati kot razkol v Hrvatski seljački stranki.

Radićevski državni podtajniki odstopili.

Beograd, 16. aprila. Državni podtajniki HSS so po včerajšnjih dogodkih podali v roke predsednika vlade Uzunovića ostavko s tole motivacijo:

»Gospod predsednik, iz Vaše izjave, ki ste jo dali novinarjem, vidimo, da ste na način, ki je nepoznan v parlamentarni zgodovini, izzvali krizo vlade in hkrati predlagali tako rešitev, ki je v nasprotju z vsemi pojmi parlamentarizma. Pri tem pa si še drznete misliti na podporo Hrvatskega seljaškega kluba in to navzlic izjavam, ki Vam jih je dal predsednik HSS Štefan Radić. Ta se je seveda v tej stvari prej sporazumel s predsednikom kluba in tudi najboljše pozna razpoloženje v klubu. Računate pa celo na vodstvo kluba, čeprav je vsej javnosti znano, da je to vodstvo enodušno s svojim predsednikom.

Glede na to, dva od nas kot narodna poslanca in člana Hrvatskega seljaškega kluba in tretji kot član vodstva HSS skupno izjavljamo, da po Vašem nekvalificiranem postopanju s tremi od naših ministrov ter z našim predsednikom ne moremo niti trenotek več ostati na mestih državnih podtajnikov, na katera smo prišli edino le po zaupanju Hrvatskega seljaškega kluba in vodstva HSS.«

Izjavi ministrov dr. Šuperina in dr. Krajača.

Beograd, 16. aprila. Ministra dr. Nikić in dr. Šuperina sta včeraj popoldne glede svojega stališča dala naslednjo izjavo:

Prva vlada g. Uzunovića je bila sestavljena po prizadevanju Štefana Radića. Njen delovni program je bil izdelan po njegovem predlogu. Ta delovni program temelji na sporazumu, ki ga je izvajala prejšnja Pašić-Radićeva vlada in je razširjen s pojačeno delavnostjo in s pobijanjem korupcije. Sam Štefan Radić je izjavil zbranim radikalnim ministrom, da bomo s tem delom nadaljevali do rednih novih volitev. Če radikali na to pristanejo, bi šli obe stranki na volitve kot srbsko - hrvatska koalicija.

Druga vlada g. Uzunovića pa je nadaljevanje prejšnje vlade in stoji na istih temeljih ter ima isti delovni program. HSS nima nobenega razloga, da bi tej vladi odrekla zaupanje samo iz razloga, ker v njej ni Štefana Radića.

Nočemo se baviti z razlogieniateinatx

Nočemo se baviti z razlogi, ki so onemogočili daljnje skupno nastopanje s St. Radićem v vladi, toda jasno je, da je interes države in naroda važnejši kakor pretenzije posamezne osebe. Ko smo bili postavljeni pred dilemo, da izbiramo med Radićem na eni strani in med sodelovanjem hrvatskega seljaškega kluba v vladi na drugi strani, smo izbrali drugo možnost, ker poznamo razpoloženje v Hrvatskem seljačkem klubu. Prepričani smo, da s tem le koristimo hrvatskemu narodu. Sicer pa bo naše postopanje še predmet razprave v klubu.

OPOZICIJA PROTESTIRA KER SE NI OTVORILA FORMALNA KRIZA.

Beograd, 16. aprila. Včeraj je bila seja načelnikov opozicijskih skupin, in sicer tozadevnega ožjega bloka. Na tem sestanku se je obsodil način, po katerem je bila rešena sedanja kriza. To postopanje se smatra za popolnoma neparlamentarno, ker krize kot take formalno niti bilo ni, temveč je Uzunović takoj, ko je dal ostavko, dobil tudi že mandat za sestavo nove vlade. Opozicija opozarja, da se to postopanje prav nič ne razlikuje od onega, ko je bil vržen iz vlade bivši prom. minister Ante Radojević. Opozicija obsoja te metode in pravi, da bi bilo neobhodno potrebno, da bi se kriza razvila in bi se bila začela posvetovanja s predsednikom skupščine in z načelniki parlamentarnih skupin ter bi se šele po vstrajnem proučevanju kriza rešila.

Če opozicija ostane na tem svojem stališču, potem stojimo brezpogojno pred novo krizo, ker je vladi nemogoče stopiti pred skupščino. Izključeno je namreč, da bi jo podpiral ves Hrvatski seljački klub.

POSLANSKI KLUB HSS IMA 22. APRILA ODLOČILNO SEJO.

Beograd, 16. aprila. Klub Hrvatske seljaške stranke bo 22. t. m. imel v Zagrebu sejo, na kateri bo odločal o vseh vprašanjih, ki so glede na najnovejše politične dogodke postavljena na dnevni red.

DR. NIKIĆ IN DR. ŠUPERIŇA — NISTA VEČ ČLANA HSS.

Beograd, 16. aprila. Na podlagi skupne izjave dr. Nikića in dr. Šuperine je Štefan Radić izjavil, da sta se ta dva s svojim postopanjem po redu, ki vlada v stranki, sama izključila iz Hrvatskega seljačkega kluba in iz stranke. Zato ona dva ne moreta priti v klub in ne moreta tam nič razpravljati. Če bo še kdo k njima pristopil, potem naj ustanove svoj klub; ali v Hrvatskem seljačkem klubu zanj ni več prostora.

Prva seja nove vlade

Beograd, 16. aprila. Nova vlada je takoj včeraj popoldne začela delovati. Ob 5. popoldne je bila prva seja ministrskega sveta.

Ministri Hrvatske seljačke stranke, ki so ostali v vladi, zatrjujejo, da ta vlada sedaj nadaljuje delo prejšnje vlade na temelju sporazuma. Oni so mnenja, da se to delo boljše opravlja v vladi kakor v opoziciji.

Kakor izgleda, se bo vlada za sedaj najbolj bavila z vprašanjem, kakšno stališče naj zavzame napram onemu delu HSS, ki bo s St. Radićem šel v opozicijo. Še vedno ni dognano, koliko članov Hrvatskega seljačkega kluba bo šlo z dr. Nikićem in z dr. Šuperino. Radikali po najzanesljivejših informacijah iz vrst HSS trde, da bo dr. Nikiću in dr. Šuperini sledilo 20 do 25 poslancev. Iz najbližje okolice St. Radića pa zatrjujejo z gotovostjo, da akcija dr. Nikića in dr. Šuperine ne bo našla v klubu nobenega odmeva in da smeta oba računati na največ 5 do 6 ljudi. Če bi bilo to res, potem bi prišla, kakor mislijo politični krogi, nova vlada v prav težak položaj napram parlamentu in se ne bi mogla skupščini niti predstaviti, ker bi bila opozicija v večini.

V vladnih krogih mislijo zaradi tega na to, kako zavarovati položaj vladi za slučaj, da res ne bi šlo za Nikićem in Šuperino toliko ljudi kakor se računa. Misli se, da se bodo v tem slučaju začela pogajanja z drugimi opozicionalnimi skupinami, v prvi vrsti z demokrati, muslimani in z dr. Korošcem. Na ta način mislijo radikali vseeno zbrati večino, ki bi omogočila delo vlade in s katero bi se potem moglo iti na volitve.

IZJAVA ST. RADIĆA.

Beograd, 16. aprila. Na izjavo, ki jo je po sestavi nove vlade dal predsednik vlade Uzunović, je tudi St. Radić podal novinarjem daljšo izjavo, v kateri pravi:

Uzunović ni njemu naznanil, da je izgubil njegovo zaupanje. St. Radić je podal ostavko kralju, ali kralj je ni hotel sprejeti. Uzunović ni postopal niti lojalno niti pravilno. Odložil je predvčerajšnjo sejo ministrskega sveta, kar je protiustavno in protiparlamentarno.

Tu ne gre za manire Štefana Radića, zaradi katerih to radikali zahtevajo, da on odstopi kot minister, temveč gre za korupcijo. Hoteli so pač, da Štefan Radića, ki ni poslanec, z njegovo ostavko odstranijo od diskusije, ki se bo vodila o korupciji, ko se bo začela debata o interpelacijah. To je nekak naval v zaščito korpcije. Zato je izključeno, da si tudi le en sam član Hrvatskega seljaškega kluba ločil in stopil na stran dr. Nikića in dr. Šuperine, razen če bi jim uspelo podkupiti kako dušo.

Oni nas bodo preganjali, to vemo. Predsednik radikalnega kluba je po mojih govorih v Basni, Hercegovini in Dalmaciji rekel dr. Krajaću: »Za vse vas nimamo dosti vislic.« Toda mi se vsega tega ne bojimo. Vemo, da je vse javno mnenje proti korupciji.

POSLANCI HSS ZA ST. RADIĆA.

Zagreb, 16. aprila. Poslanci Hrvatske seljačke stranke, ki se nahajajo v Zagrebu, so po neki odredbi pomočnika notranjega ministra dobili preko policije poziv, da odidejo takoj v Beograd. Prav tako obvestilo je dobilo tajništvo HSS. Tudi veliki župan je sporočil poslancem HSS, da morajo biti 16. t. m. v Beogradu. Poslanci HSS, kolikor jih je v Zagrebu, so sklenili, da se pozivu ne odzovejo.

Konec NSS?

V nedeljo se vrši občni zbor NSS, ki more postati tudi zadnji občni zbor nekdaj tako mnogo obetajoče stranke.

Vse je odvisno le od tega, če zmaga na nedeljskem občnem zboru oficielno ljubljansko vodstvo ali pa če zmagajo oni narodni socialisti, ki so ostali svojim idejam zvesti. V prvem slučaju je NSS dejansko prešla v vrste SDS in je nadaljno vzdrževanje firme NSS nezmiselno in tudi nemoralno, v drugem slučaju pa je obranila NSS svoj program in ostala čista ter s tem rešila tudi pravico do nadaljnega obstoja.

Katera struja bo na nedeljskem občnem zboru zmagala, danes ni mogoče reči. Jasno je samo to, da je ljubljansko načelstvo NSS čisto na strani SDS. Ker ima načelstvo v svojih rokah tudi strankin tisk in ves strankin aparat, je skoraj pričakovati, da bodo imeli idejni narodni socialisti nad vse težko stališče. Toda kljub temu morejo zmagati, če bodo požrtvovalni, ker je pravica na njihovi strani.

Mislimo, da bi moral biti narodni socialist, ki te pravice ne bi jasno videl, prav neoprostljivo slep. Kot protest proti programu in metodam praznega naprednjaštva je nastala narodna socialistična stranka. Nastala je v časih, ko so bile naše politične razmere že kolikor toliko urejene, ko pa bi moralo vse slovensko delavstvo preiti v socialnodemokratične vrste, ker je naše oficielno naprednjakarstvo mislilo, da je delavec samo za parado na narodnih prireditvah. Brez zmisla za socialne zahteve je bila v časih narodno socialistične struje naša napredna stranka in zato je narodno delavska organizacija morala nastati. In njen uspeh je najboljše dokazal, da je res morala nastati. Zakaj če bi ne bila ta struja upravičena in nujna, potem bi bilo absolutno nemogoče, da bi na mah in brez aparata zbrala v svojem taboru skoraj vse tržaško delavstvo.

Po vojni, ko nam je bila dana svoboda, ni bila narodno socialistična stranka tako zelo nujna v narodnostnem, ko pa v socialnem in moralnem pogledu. Zlasti slednje je narodno socialistična stranka krepko poudarila in s svojo »Jugoslavijo« zavzela v slovenski javnosti nad vse močno stališče. Ni bilo tedaj stranke, ki bi tako odločno in tako brezobzirno nastopila proti nečednim metodam v političnem življenju, kakor ravno NSS.

Ta odločen boj je privedel NSS zlasti v hud konflikt z JDS in pozneje s SDS. Kako strasten in kako vehementen je bil ta boj, ve vsak narodni socialist. Vsak narodni socialist pa tudi ve, zakaj se je v tem boju zgodil nenadoma preobrat na škodo NSS. — Že je bilo župansko mesto Ljubljane v rokah NSS, ko je prišla ona ogabna atera, ki je šele v pravi luči pokazala moralno kvalifikacijo SDS. — Da je mogla na to afero pozabiti slovenska javnost, jej gotovo ni v čast. Toda naravnost nerazumljivo je, da morejo narodni socialisti pozabiti, na kak način jim je bila izvita politična moč iz rok.

Sledile so nato persekucije pristašev NSS. Mnogo krivic se je tedaj zgodilo in običajno samo pristašem NSS, ki niso bili člani načelstva. Interesantno pa je, da bi persekucijo občutili tudi nekateri od sedanjih glavnih prepagatorjev zveze s SDS, da niso nasprotniki SDS uslišali njih prošnje in dosegli, da so se že izstavljeni dekreti preklicali in tako persekucije preprečile.

Vse to pa so današnji ljubljanski voditelji NSS pozabili in pozabili so celo na one grde napade na njih družine, ki jih je priobčeval »Pondeljek«.

Odkod ta pozabljivost?

Je sicer res, da se v politiki marsikaj pozabi in da je v politiki morala bolj laksna, ko v javnem življenju. Toda eno je gotovo: Če so voditelji na vse te reči pozabili, potem so morali imeti vsaj en argument, da je tudi SDS pozabila na one metode, vsled katerih so bili še pred kratkim z njo v najostrejšem boju.

Naj povedo najnovejši agitatorji za SDS ta argument!

Menda ne bodo tako smešni in dejali, da SDS ne persekvira več svojih političnih nasprotnikov. Res je, da jih ne persekvira, in sicer iz enostavnega razloga, ker jih ne more, ker kljub vsemu trudu ne more in ne more prilezti v vlado. Toda samo malo upanja je imela v tej krizi, da pride zopet v vlado in že je zagrozila učiteljstvu z obračunom. In to novim agitatorjem za SDS ne zadostuje? In ne zadostuje jim niti to, da še danes SDS vse svoje prejšnje persekucije zagovarja? In ne samo to, celo proslavlja?

SDS je ostala, kar je bila, razlika je samo ta, da danes ne išče samo vladne milosti, temveč tudi **škofovega blagoslova. Izpremenili** pa so svoje nazore gospodje od načelstva NSS.

Zakaj?

Kje je argument?

Ali je mar argument, kakor ga je navedel včerajšnji »Slovenec« za nekatere celjske odbornike NSS, merodajen tudi za ljubljanske?

Na vsa ta vprašanja treba javno in točno odgovoriti, ker vaša dolžnost, gospodje od ljubljanskega načelstva, je, da sedaj ravno tako javno poveste, zakaj ste za SDS, kakor ste preje javno govorili, da je treba »s koruptno SDS pomesti«.

Vsak človek je zmotljiv in političnim ljudem je morda ta napaka dana še v posebni meri. Če so se gospodje od načelstva NSS zmotili tedaj, ko so agitirali proti SDS, je končno v gotovem oziru še odpustljivo, toda le pod pogojem, da zmoto javno priznajo!

Ni pa odpustljivo, če politik ne vzdrži pritiska, če ga druge ko idejne stvari prisilijo k zapustitvi svojega programa. Ker takšni politiki nimajo moralne kvalifikacije, da bi vodili tudi najmanjšo strujo, ker so njih pristaši v stalni nevarnosti, da bodo sredi boja od svojih voditeljev puščeni na cedilu.

Zato pa vprašujemo: kaj je vzrok preorientaciji in po odgovoru, ki ga dobimo ali tudi ne dobimo, ne bomo samo mi, temveč vsa slovenska javnost vedeli, kam je treba uvrstiti bivše voditelje NSS.

Zakaj prepričani smo, da večina pristašev NSS ne bo storila nemoralnega koraka, da bi vstopila v SDS. Večina bo ostala svojim idejam zvesta, pa čeprav bi morala povečati ono, že itak preštevilno armado nestrankarjev.

Toda tudi za te pride še čas, ker je nemogoče, da Slovenija ne bi dobila struje, ki bi zadovoljila vse dobro in pošteno misleče Slovence.

Tudi za te pride še čas in zato bratje, vztrajajte, ohranite zvestobo sebi in svojim idealom, da pride čim preje tisti trenutek, ko bodo v sloveniji politični špekulanti za večno odigrali!

Nemški kolonialni problem.

Nemški notranji minister dr. Külz, ki je živel pred vojno par let tudi v nemških afriških kolonijah in je torej dober poznavalec nemškega kolonialnega problema, je napisal o tem vprašanju izčrpen članek v »Berliner Tageblattu«, iz katerega posnemamo:

Samo človeško razumljivo je, če Nemci žele, da pridejo zopet do kolonij. Leta in leta so se Nemci trudili, da so dvignili svoje kolonije, in to delo je prvi kit, ki veže Nemce na stare kolonije. Je pa tudi pravica Nemčije, da je uvrščena med kolonialne države. Ne zaradi kakšnih posebnih političnih ciljev, temveč ker to zahteva enakopravnost Nemčije z drugimi velesilami.

Nemška želja po kolonijah nima nič opraviti z imperializmom ali militarizmom. Leta 1914 je imela Velika Britanija s 37 milijoni prebivalcev eno petino sveta, Francija z 39 milijoni eno dvanajstino in Nemčija s 70 milijoni samo eno štiridesetino. Francosko poročilo iz leta 1923 priznava, da niso Nemci zgradili v kolonijah nobenih utrdb.

Vprašanje kolonij je Nemcem vprašanje pravice. V 14 točkah predsednika Wilsona je bilo izrečno obljubljeno, da bodo pravice vseh držav in kolonialnega prebivalstva pri dodeljevanju kolonij upoštevane. Ta obljuba se ni spoštovala in sam ameriški državni tajnik Lansing je to priznal.

Kolonialno vprašanje pa je tudi vprašanje nemške časti. V noti z dne 16. junija 1919 pravijo zavezniki, da je treba vzeti Nemčiji kolonije zato, ker so se upravljale tako, da so postale izhodišče za roparske pohode proti svetovni trgovini. Tudi je Nemčija v pogledu civilizacije docela odrekla. Minister Külz navaja nato izjave Roosewelta, kr. britanskega kolonialnega instituta, angleškega trgovinskega ministra George-a Forste-a, ki so se vsi zelo priznalno izrekli o nemški kolonialni upravi. Külz navaja v podkrepitev svoje teze tudi druge zavezniške strokovnjake.

Kolonialno vprašanje pa je končno vprašanje politične, gospodarske in kulturne enakopravnosti ter samoodločbe nemškega naroda. S stališča enakopravnosti ima Nemčija historično in nravstveno pravico postati kolonialna država. To pa je tudi v interesu zaveznikov, ker more Nemčija svojim reparacijskim obveznostim zadostiti le, če more nemško gospodarstvo podpreti s kolonialnim.

Dernburg je navedel té vzroke za zopetno podelitev kolonij Nemčiji:

Logika dogodkov in stvari je privedla do spoznanja:

1. da je sprejem Nemčije med velesile tudi sprejem med svetovne sile in da je zato nujno, da postane Nemčija tudi kolonialna država;

2. da že zahteva takt, da se nezaslišan rop kolonij popravi;

3. da je treba skrbeti, da ne postane pritisk v nemškem narodu prevelik in da ne bi nemški narod skušal zlomiti spone, kakor je skušal to francoski narod vsled dogodkov leta 1870 in

4. vsled nemške trgovine, ki ne more ogrožati narodov, ki nimajo tako perečega problema prebivalstva, kakor Nemčija.

To so nemški argumenti, da postane Nemčija zopet kolonialna država. Nemški narod njih veljavnost enodušno priznava in tudi v tujini niso brez vtisa.

Ob 25-letnici ljubljanske cestne železnice.

VPRAŠANJE RAZMERJA MED USLUŽBENCI IN DRUŽBO IN VPRAŠANJE AVTOBUSOV

V pogodbi si občina žalibog ni izgovorila nobene pravice, da sme odločilno vplivati na določanje delavskih mezd ali mesečnih plač. V tedanji »nacionalni« dobi je mislil občinski zastop samo na jezikovno stran in si izgovoril pravico vplivati na nameščenje uslužbencev le toliko, da je kontroliral, če je vsak uslužbenec zmožen tudi slovenskega jezika. Kako pa bo ta uslužbenec živel, zato se tedanji občinski zastop ni brigal. Pač pa ima občina možnost, da indirektno vpliva na določanje mezd in plač, ker ima občina pasivno odobravati ali neodobravati predlagane tarife, od katerih je vprašanje mezd bistveno odvisno.

A tudi te indirektne pravice se občina ni vedno posluževala na korist uslužbencem. Za uslužbence je veljala »prosta delovna pogodba,« češ toliko ti damo, če hočeš, če pa nočeš, idi! Vsled tega za delavstvo neugodnega razmerja je prišlo ponovno do štrajkov, ki pa niso mogli izpremeniti slabega gmotnega položaja uslužbenstva.

Tudi za starostno zavarovanje itd. se ni nihče od pogodbenikov brigal. Uslužbenci so bili navezani vsled tega na privatno zavarovanje, ki ga je vpeljala avstrijska »Kleinbahngesellschaft«. Tej zavarovalnici so redno plačevali svoje prispevke, a danes seveda ta kapital ni skoro nič vreden, ker ga je požrl nesrečni princip »krona je krona«. Tudi ta zlati kapital se je spremenil v papir in po pogodbi sklenjeni med Avstrijo in Jugoslavijo, zavarovalnica ni dolžna v slučaju odkupa mestni občini oziroma uslužbencem več izplačati kakor za vsakih 100 zlatih predvojnih kron 8 dinarjev jugoslovanske veljave!

Jasno je, da z obrestmi tega velikanskega »kapitala« ne bo mogoče nobenemu zavarovancu izplačati niti enodnevne pokojnine. Zato je bilo treba misliti na nova pota, da si osigurajo uslužbenci svojo starostno preskrbo.

Pred par leti je sedaj razpuščeni občinski svet predlagal in tudi sklenil zvišanje tarifov še preko zahtev družbe pod pogojem, da se prekomerno dovoljeni povišek cene za vsako vozovnico zbira v poseben stanovanjski fond. Tega denarja je danes že precej. Sicer ga je hotela družba zatakniti med razne druge fonde in ni zidala nobene stanovanjske hiše, toda pravočasno je občinski svet posegel vmes in stanovanjski fond je danes srečno še tukaj. Ker pa se ni zidala nobena stanovanjska hiša, so uslužbenci v svoji skrbi za starost prišli na srečno misel, da se zavarujejo pri domačem Pokojninskem zavodu, ki naj prevzame stanovanjski fond kot prvo kapitalno kritje. Kako se bo to vprašanje rešilo, še ni gtovo, ker so pogajanja šele v teku, upamo pa, da se bo tudi za nesrečne staroupokojence delo pri tej priliki kaj doseči.

Tudi vprašanje uslužbenstva je točka, ki občino takorekoč sili, da čimprej prevzame podjetje na podlagi pogodbe in občini pristoječih pravic, da bo zasiguran obstoj skoro 100 delavskih in uradniških rodbin.

Če se bo znala občina poslužiti svojih pravic glede odkupa podjetja v polni meri, odpade tudi sedaj nameravana uvedba avtobusov za vzdržavanje prometa po Ljubljani in okolici. Avtobusi so draga stvar. Kakor smo nedavno brali, stane eno tako vozilo skoro 1 milijon kron. Tudi vzdrževalnina je visoka, tako da je vprašanje konkurenčne možnosti z električno cestno železnico še jako odprto. Dalje moramo računati tudi z možnostjo, da se bo končno le morala zgraditi na Savi kjerkoli velika hidroelektrična centrala brez katere bo Ljubljana zaradi privisokih cen premoga popolnoma propadla, ker je vsak razvoj obrti in industrije brez cenene gonilne moči v Ljubljani nemogoč, od samih uradnikov pa Ljubljana živeti ne more. Kakor hitro pa bo zgrajena hidroelektrična centrala, avtobusi z električno cestno železnico nikakor ne bodo mogli konkurirati. Zato smo uverjeni, da občina napravi najpametnejše, če družbi plača tisto malenkost, ki ji gre po pogodbah in polagoma sama začne graditi nove proge cestne železnice. V Ljubljani in v ljubljanski okolici je elektrike dovolj, da se ni bati pomanjkanja toka.

Obleke lastnega izdelka
Vam nudi najceneje
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova c. 3.

Politične vesti.

= **Strankarska korupcija na državnih železnicah.** Pod tem naslovom piše St. Radić v »Domu«: Hrvati smo imeli vedno nesrečo z železniško upravo. Pred vojno so bile naše železnice pod madjarsko upravo, ki ne bi bila niti slaba, da ni bila glavna naloga madjarskih železniških uradnikov, da pridobe čim več učencev za madjarske šole. Ker je bila madjarizacija prva naloga, zato se tudi ni gledalo tako na druge napake. Po vojni ni bilo dosti bolje. Korošec je južni kolodvor naravnost preplavil s slovenskimi uradniki, Hrvate pa je preganjal hujše nego so jih nekdaj Madjari. (Tu g. Radić silno pretirava. Op. ured.) Nato so prišli radikalni ministri. Strankarska korupcija je sedaj dosegla svoj višek. Proti radikalom ni bilo skoraj nobene kontrole. Postavljeni so bili čisto nesposobni ljudje, ki so bili vrhu tega koruptni. Na železnicah je zavladalo pravo razsulo. Na zagrebškem kolodvoru je skoraj vedno olja v vrednosti 100 milijonov dinarjev. To olje propada poleti vsled vročine, pozimi vsled mraza, ker ni skladišč. Naši vagoni pa se vsled pomanjkanja olja premalo mažejo in zato tuje države nočejo naših vagonov skoraj več sprejemati. Še slabše je s premogom. Mesto trboveljskega premoga se uporablja krapinski, ki silno kvari lokomotive, da so te v kratkem času neporabne. Za vse to ve tudi Krsta Miletić. Vsega je kriv neki Jovanović, proti kateremu pa se ne more ničesar storiti, ker ga ščiti sam Pašić. Enako škandalozno propadajo hrastove deske. Tudi one propadajo, ker ni skladišča. Zato pa nekateri uradniki, kakor Ivan Franić Požeganin, prihajajo v urad samo po plačo. Vse to je vzrok, da so naše železnice še vedno slabše ko pred vojno. Sreča je, da je Krsta Miletić spoznal, da naredi najpametnejše, če odstopi. Škoda le, da je sploh bil železniški minister. Če bo radikalna stranka, česar pa ne verujemo, proglasila za svoje zastopnike take ljudi, kakor je Krsta Miletić, potem bo šel narod preko nje, kakor bi šel preko Hrvatske seljačke stranke, če bi ona zašla na tako napačna pota.

= **Zakaj še niso Slovenci prišli v vlado?** Na to vprašanje odgovarja »Dom« sledeče: Slovenci niso prišli v to (prvo Uzunovićevo) vlado zato, ker so stvar pokvarili klerikalci. Oni so namreč zahtevali, da vstopijo v vlado samo Koroščevi ljudje, na to pa nikakor ni mogel pristati predsednik HSS, ker je dobila seljaška stranka pri zadnjih volitvah v Sloveniji 34.000 glasov in 4 poslance. Razen tega je jasno, da slovenski »popovci« vedno bolj izgubljajo tla med narodom in vrhu tega je sigurno, da bi zopet, če bi šli sami v vlado, uvedli svojo strankarsko strahovlado, na katero se nič manj ne spoznajo, ko batinaši. Slovenci »popovci« morajo spoznati, da oni sami ne zastopajo naroda in da se država ne more sprijazniti s tem, da so bolj papeški od papeža samega ... To se mora nehati. Če oni sami tega ne spoznajo pravočasno, tem hujše zanje; interese slovenskega naroda pa bo v največji meri spoštovala druga vlada narodnega sporazuma, ker ima pri prvi spremenitvi vlade vstopiti v njo en Slovenec od seljačke stranke. — Da ima biti ta Slovenec posl. Pucelj, je brez dvoma.

= **Nova pota francoske kolonialne politike.** Zmaga levice v Franciji kaže sedaj svoje sadove tudi v francoski kolonialni politiki. Socialistični guverner Indokine Aleksander Vareune je govoril v Hanoju pred odličniki Indokine, da bo francoska misija končana, ko se izvrši zgodovinski proces in bo iz Indokine nastal en narod, ki bo imel skupne interese s Francijo. — Delegat Francije v Siriji De Jouvenel je govoril Druzom slično. Guverner v Alžiru Violette zahteva za Alžir avtonomijo in isto zahteva tudi guverner Steed za Maroko. Victor Ougaqueur, guverner Madagarskarja, pa zahteva avtonomijo za Madagaskar. Francoski parlament je to novo kolonialno politiko svojih guvernerjev odobril, nasproten pa je njej konservativni senat. Vendar je skoraj gotovo, da bo parlament v tem boju zmagal in da dobe francoske kolonije prej ali slej svojo avtonomijo.

= **Notranje-političen položaj na Češkoslovaškem.** Stališče uradniške vlade dr. Černyja postaja vedno težavnejše. V najostrejši borbi proti vladi so češki narodni socialisti in sicer predvsem zaradi uradniškega zakona. Socialni demokrati so iz načelnih vzrokov tudi proti uradniški vladi, niso pa proti njej v tako ostri opoziciji, kakor narodni socialisti. Nacionalni demokrati so enako proti vladi dr. Černyja, zlasti pa proti finančnemu ministru dr. Englišu. Odločno za vlado dr. Černyja so le agrarci, obrtniki in del ljudske stranke. Gotovo je, da bi vlada dr. Černyja že zdavnaj padla, če bi bilo le količkaj nade, da je mogoče sestaviti parlamentarno vlado. Pogajanja med vladnimi strankami pa še niso tako dozorela, da bi bilo mogoče misliti na sestavo parlamentarne vlade. Tudi volitve ne bi pri obstoječem volilnem redu pomenile nobene rešitve. Zato so nekateri pričeli propagirati izpremembo volilnega reda, da bi se vladnim strankam na ta način zasiguralo večje število poslancev. Zvišalo naj bi se namreč volivno število, s čemur sploh nobena manjša stranka ne bi mogla dobiti mandata in bi se na ta način doseglo, da bi bilo mogoče sestaviti vlado iz samo čeških strank, tudi če bi šla poleg Slovakov še ena češka stranka v opozicijo. Ni pa verjetno, da bi bil tak volivni red sprejet, ker bi bil preočitno naperjen proti manjšinam. — Govori pa se tudi o možnosti pritegnitve Nemcev v vlado, za kar se zavzema tudi predsednik republike. Na ta način bi se dosegla sicer v delovnem programu precej homogena vlada toda vprašanje je, če bi taka vlada mogla vzdržati šovinističen pritisk od čeških strank.

= **Nove koncesije za privatni kapital v Rusiji.** Vrhovni gospodarski svet je dovolil nove olajšave za udeležbo privatnega kapitala pri industrijskih podjetjih. Odslej bodo smeli privatniki graditi tudi manjše tovarne. Obenem se dovoljuje zasebnikom, ki so dobro vodili v zakup vzeta podjetja, podaljšanje zakupa. Končno se bodo dajala privatnikom posojila pod najugodnejšimi pogoji. Da se oskrbi privatna podjetja s potrebnimi surovinami, bo ustanovljena posebna delniška družba, pri kateri bo država z večjim kapitalom soudeležena.

= **Angleška rudarska kriza** se je znatno poostrila. Pogajanja med rudarji in lastniki premogokopov niso privedla do nobenega uspeha. čeprav so bili zastopniki delavcev pripravljeni popustiti. Pričakuje se, da bo vlada pričela posredovati. Angleški delavski delegati so zapustili London, ker se udeleže mednarodne rudarske konference v Bruslju. V Londonu presojajo položaj zelo resno in so mnenja, da je sedanja kriza tako resna, ko ona leta 1921.

= **Komedija se nadaljuje. Novi ruski car Nikolaj III.** Svetovni kongres ruskih emigrantov je bil včeraj končan. Nikola Nikolajevič je bil proglašen za ruskega carja pod imenom: Nikolaj III. V resoluciji, ki jo je sprejel kongres, se ljuto napada sovjetska vlada ter se izraža želja, da bi komunizem v Rusiji čim prej propadel.

Kratke vesti.

Italijanski parlament je sklican za 28. t. m. Senat pa se sestane v prvih dneh majnika.

General Pangalos je pomilostil vse na smrt obsojene solunske upornike, ker da se ni več bati novene nove revolucije.

Revizijo rapallskega dogovora, ki ga je sklenila Rusija z Nemčijo, hoče izvesti Rusija, da bo ta dogovor v skladu z obveznostmi, ki jih je v Locarnu sprejela Nemčija.

Zračna konvencija je bila podpisana med Nemčijo in Francijo. Prve zračne linije bodo otvorjene med Parizom preko Kölna in Berlinom, Kölnom in Londonom ter Kopenhagenom in Kölnom.

2200 novih vojnih aeroplanov ter 2 orjaška zrakoplova zgradi Amerika. Oboroževanje je torej v polnem cvetju.

Nemčija je sklenila, da se udeleži pogajanj za rekonstrukcijo Zveze narodov. Kot nemški delegat je določen v. Bülow.

Dnevne vesti.

PRAVIJO...

Pravijo, da bi »Delavska Politika« hotela delati dovtip na naš naslov.

Pravijo tudi, da je pri tem »Delavska Politika« silno nerodna in da si bo samo sebi nakopala grdo blamažo.

Pravijo pa tudi, da to ne bo prva in niti ne zadnja blamaža, kar so naši bralci že opetovano spoznali in kar bodo znova spoznali iz naslednjega: Pripočili smo namreč »Glas iz občinstva«, kje da naj stoji Vodnikov spomenik. Kaj je »Glas iz občinstva«, ve vsak bralec, le »Delavska Politika« tega ne ve in zato hoče biti duhovita na naš račun. Pa to je le manjša blamaža v primeri z drugo, ki ji sledi za petami. »Delavska Politika« piše namreč o spomeniku Antona Vodnika. Žalibože pa tega spomenika v Ljubljani ni, ker Ljubljana ima samo spomenik Valentina Vodnika, dočim si pesnik Anton Vodnik svojega spomenika še ni pridobil in zato

pravijo, da »Delavska politika« niti tega ne ve, kar ve vsak šolarček, da je bil prvi slovenski pesnik Valentin in ne Anton Vodnik.

Tako je včasih le nerodno, če hoče biti človek preveč duhovit. Po znanem latinskem pregovoru: si tacuisses...

———

— **Delavni čas v ministrstvih.** Te dni so dobili vsi ministerialni uradniki v Beogradu odredbo, glasom katere trajajo uradne ure odslej od 8. do 12. ure dopoldne ter od 3. do 7. zvečer. Ta odredba je vzbudila med uradništvom veliko nezadovoljnost, zakaj s tem je odvzeta uradništvu možnost privatnega zaslužka, brez katerega uradniki, kot trdijo, ne morejo živeti.

— **Prepiranje in preklinjanje na železnicah prepovedano.** Zagrebški železniški ravnatelj je izdal razglas, ki prepoveduje prepiranje in preklinjanje na železnici in specialno na kolodvorih. Razglas, ki se afiširа na kolodvorih in v železniških vozovih, določa za prestopke te prepovedi tudi kazni.

— **Popravе vojašnic.** Ministrstvo vojne in mornarice je odobrilo sledeče kredite za popravo vojašnic: za vojašnico 38. pp. na Cetinju 1,232.000 Din, za vojašnico »kneza Mihajla« v Nišu 700.000 Din ter za vojašnico v Branju 160.000 Din. — (Tudi ljubljanske bi bilo treba vse popraviti, ker se nahajajo v primeru s predvojnim časom v desolatnem stanju!)

— **Artiljerijsko-tehnični zavod v Kragujevcu.** Ministrstvo vojne in mornarice je odobrilo kredit v znesku 5,540.000 Din za novo zgradbo centralne uprave artiljerijsko-tehniškega zavoda v Kragujevcu. Zgradba ima biti še letos pod streho.

— **Za rezervne oficirje.** Ministrstvo vojske in mornarice je pooblastilo Združenje rezervnih oficirjev, da tem potom pozove vse rezervne oficirje prostih poklicev (rezervne oficirje, ki niso državni ali samoupravni uradniki), ki so bili v letu 1925 na vežbi pa niso prejeli plače, da se obrnejo potom Udruženja na ministrstvo vojske in mornarice s prošnjo, da se jim naknadno izplačajo nepravilno pridržani službeni prejemki. — V prošnji naj navedejo, v kateri jedinici, kje in kdaj so delali vežbo. — Udruženje rezervnih oficirjev — pododbor Ljubljana.

— **Stavbeno gibanje v Zagrebu.** Meseca marca je bilo izdanih v Zagrebu 46 stavbenih dovoljenj. Od tega jih odpade na nove zgradbe 28, v dveh slučajih gre za nadzidanje nadstropij, v treh za prizidke, v 13 za adaptacije. Od novih zgradb bosta dve štirinadstropni, 3 trinadstropne, 2 dvenastropni, 5 enonadstropnih, 8 pritličnih, 8 pa dvoriščnih zgradb (gospodarskih poslopij in garaž).

— **Občni zbor društva tobačnih trafikantov za Mariborsko oblast,** ki se je vršil v Mariboru dne 11. aprila t. l. v restavraciji Kosovo z običajnim dnevnim redom. Predsednik Geč Franc pozdravi navzoče zborovalce in delegata celjskih trafikantov tov. Finžgerja. Zahvali se dr. Ravniku, odvetniku v Mariboru, ki je interveniral pri merodajnih oblastvih v Beogradu, za razveljavljenje krivično dodeljenih kompanjonov in za ukinitev nadaljnih takšnih dodelitev, katere so se izvajale samo v Sloveniji. Po skoraj dveletnem delovanju je zmagal na celi črti tako, da so kompanjoni, ki so bili le breme za prizadete trafikante, bili razveljavljeni in nadaljno participiranje ukinjeno. Konštatira, da so nekatedi trafikanti, zlasti pa Ljubljanski, kateri so bili najbolj s temi kompanjoni prizadeti, na zavedajo te uspešne akcije, ki je bilo za njih ravno tako dobrodošla kakor za ostale trafikante po Sloveniji. Zahvali se vsem cenjenim uredništvom časopisov, ki so podpirali društvo z objavami dopisov in notic. Poroča, da se vrši ravno ta dan t. j. 11. t. m. kongres trafikantov Kr. SHS v Novem Sadu, ki ima nalogo, da izvede organizacijo vseh trafikantov po celi državi, kar je socijalno in gospodarsko velevažno. Obžaluje, da društvo na ta kongres ni moglo poslati delegatov, ker smo za kongres prepozno zvedeli. Po poročilih ostalih funkcijonarjev, se je izvolil za leto 1926 novi sledeči odbor: Predsednik Geč Franc, podpredsednik Gnus Miloš, tajnik Kopina Franc, blagajnik Golež Anton, odborniki Belle Franc, Bračko Bogomir, Niefergal Rudolf, Smogovc Lovro in Jakop Karol. Namestniki: Strauss Amalija in Weiss Marija. Pregledniki: Hauptman Filip in Renčelj Štefan. Pri slučajnosti se je javilo več govornikov, ki so govorili v društvenih zadevah.

— **Češkoslovaški trgovski akademiki v Jugoslaviji.** Pod vodstvom profesorjev je prispela predvčerajšnjim v Beograd skupina trgovskih akademikov iz Prage, 35 po številu. Cilj njihovega potovanja je proučavanje naših gospodarskih prilik. Spremlja jih 15 praških trgovcev in industrijalcev. V programu njihovega potovanja je med drugimi kraji tudi Ljubljana.

— **Švicarski gosti na Plitviških jezerih.** Švicarski izletniki znanstveniki in industrijci, ki so se mudili pred par dnevi v Zagrebu, ter odpotovali nato v Bosno in Dalmacijo, so prispeli včeraj iz Splita na Plitviška jezera. Na njihovih turah jim bodo vodniki švicarski konzul v Zagrebu Julius Schmidlin in profesorja dr. Josip Poljak in dr. Miroslav Hvic.

— **Za sekcijskega šefa v ministrstvu pravde** je bil imenovan dosedanji inspektor ministrstva dr. Jože Kavčič.

— **Iz državne službe.** Vpokojena sta računska ravnatelja pri delegaciji financ v Ljubljani Anton Hočevar in Janko Kuhar.

— **Iz vojaške službe.** Podpolkovnik Anton Lokar, dosedanji pomočnik načelnika zetske div. oblasti je imenovan za pomočnika načelnika štaba dravske divizijske oblasti.

— **Čehoslovaška odlikovanja.** Čehoslovaški konzul v Sarajevu je izročil te dni red Belega orla generalu Krsti Smiljaniću in intendantu sarajevskega narodnega gledališča Branislavu Nušiću.

— **Italijanska odlikovanja.** Povodom prevoza trupel italijanskih vojakov z ljubljanskega pokopališča pri Sv. Kristofu je odlikovala italijanska vlada z visokimi italijanskimi redi par generalov in knezoškofa dr. Jegliča.

— **Služba bolničarke.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje na svojem novem ambulatoriju v Ljubljani službo bolničarke za rentgenološki oddelek in oddelek na obsevanje (helioterapija). Interesentkinje se opozarjajo na razpis v uradnem listu.

— **Za in proti alkoholu.** Iz Newyorka poročajo: Boj zoper prohibicijski zakon je dosegel svoj višek: 75 žensk se je obrnilo na parlament z zahtevo, da naj se prohibitivni sistem obdrži, češ da je ta sistem za njihove može, otroke in prijatelje edina rešitev pred demonom alkoholom. Kako je izpadla anketa newyorških listov glede prohibicijskega vprašanja, smo poročali.

— **Ruska tujska legija.** V zadnjem času so pisali listi pogosto o tem, da se pretresa v Moskvi vprašanje ustanovitve ruske tujske legije po vzorcu francoske tujske legije. Ideja ni nova. Džerzinski in Frunse sta jo zastopala. Če se načrt ni realiziral, je kriv v prvi vrsti pomislek, da bi utegnila stvar povzročiti v državah, ki bi bile tangirane z rekrutovanjem, zapletljaje. Sicer pa je med tujsko legijo, kot je zamišljena v Rusiji in med tujskimi legijami v zahodnih državah velika razlika. Značaj obstoječih tujskih legij je znan in ni treba izgubljati o njem besed. Sovjetska Rusija pa bi si rada ustvarila z omenjeno institucijo posebno elitno trupo. Pri tem računu s tem, da se bo rekrutirala ta armada iz organiziranih komunističnih mas vseh držav Evrope. Znano je, da so vporabljali sovjeti v prejšnjih časih z vspehom v svrho okrepitve svoje moči inozemske vojaške najemnike kot n. pr. baltiške in kitajske batajone. Sicer pa podrobnosti glede ustroja bodoče tujske legije še ni so znane.

— **Sovjetska Rusija išče inženjerje in strokovnjake iz zadružništva.** »Daily Telegraph« poroča iz Moskve, da je bil sprejet na posebni seji eksekutivnega odbora kominterne Buharinov predlog, glasom katerega naj se povabijo v Rusijo inozemski inženjerji, tehniki in strokovnjaki na polju zadružništva, ki naj bi se zaposlili v ruskih podjetjih in zavodih. Prva povabila se pošljejo v Nemčijo, v Poljsko in v Češkoslovaško.

— **Potres v Toskani.** Te dni so čutili v raznih krajih Toskane močne potresne sunke, posebno na gori Ameiator pri mestu Abbadia San Salvatore. Tam so bili tekom 10 minut trije močni potresni sunki. Prebivalstva se je polastila panika. Ljudje so bežali prestrašeni na prosto kjer so ostali kljub temu, da je lilo kot iz škafa, več ur. V imenovanem mestecu so se ponavljali slabejši potresni sunki že nad tri mesece.

— **Potres.** Potresni observatorij v Newyorku so zabeležili v torek močan potres v veliki oddaljenosti. Domneva se, da je center nekje ob jugozahodni obali Avstralije.

— **19 samoumorov v enem dnevu.** V Budimpešti grasira zopet samomorilna epidemija. V ponedeljek se ni pripetilo v madjarski prestolici nič manj kot 19 samomorov. Motiv je skoro v vseh slučajih gospodarska beda. Vlada namerava sklicati anketo, ki naj pretresa predvsem problem brezposelnosti.

— **Dekle odvedeno pri belem dnevu.** Danica Živojnović se je peljala te dni s svojo teto iz sela Tomaševci (Banat) na prihodnjo železniško postajo. Na cesti so napadli ženski trije maskirani roparji, ki so deklico ugrabili. Starikava teta se je peljala nazaj domov ter je obvestila orožnike, ki so lopove kmalu izsledili. Ljubezni potrebni fantje so vlekli dekleta v gozd, ter ga skušali posiliti, kar se jim pa ni posrečilo. Bili so aretirani.

— **V beograjske sodne zapore** so bili poslani te dni od policije komunisti: delavec Milutinović Budimir, profesor Dušan Gjorgjević, tehnik Radomir Voljković, čebelar Dimitrije Alpinjević in knjigotržeč Radomir Budgarski. Vsi so obtoženi po zakonu o zaščiti države.

— **Komunist obsojen radi častikraje.** Kot poročajo iz Osijeka, je bil tam te dni obsojen radi razžaljenja časti na 1 mesec zapora prof. Bož. Maslanić, ki se nahaja radi komun. propagande v preiskoval. zaporu. Profesor Maslarić je bil pisal bivšemu upravniku osiješke glavne pošte razžaljivo dopisnico.

— **Veliki izgredi brezposelnih v Varšavi.** V torek so se pripetili v Varšavi izgredi brezposelnih. Pred državnim uradom za posredovanje služb se je nagnetlo kakih tisoč brezposelnih, ki so skušali vdreti v poslopje. Močan oddelek policije je vzpostavil red. Štirje policijski stražniki so bili ranjeni. 70 demonstrantov je bilo aretiranih.

— **Stradalni »umetnik« Nelson — slepar.** Ves Leipzig govori te dni o slepariji stradalnega »umetnika« Nelsona, ki bi bil, »absolviral«, da je šlo po sreči, dne 22. aprila 35. dan stradanja, nakar bi se bil podal po kratkem odmoru v Hamburg, kjer se je angažiral za 50dnevno stradanje. Ko je zlezel Nelson, recte Rihard Illmer, dne 9. aprila s par tisoč cigaretami in več sto steklenicami Selterjeve vode v stekleno omaro, je bilo vse polno lahkovernih ljudi, ki so bili o njegovi poštenosti prepričani. Tekom časa so bile sklenjene številne stave, bo li Nelson zdržal ali ne. Toda na policijo je prišlo anonimno pismo, ki jo je dovedlo do tega, da je posvetila stradalnemu »umetniku« intenzivno pozornost. Po večdnevnem napornem opazovanju ga je razkrinkala kot sleparja. Njegov manager, berlinski trgovec Schützendübel in neki čuvaj zavoda za nočno stražo in zaklepanje sta mu nosila vsak drugi večer krepko kurjo juho in vino s pepsinom. Krepčilno pijačo sta mu dajala v njegovo stekleno ječo v ozki steklenici skozi odvajalno cev . . . Ko je prišla stvar na dan in je moral zapustiti na poziv policije stekleno omaro, so preiskali tudi njegove cigarete ter našli v mnogih škatljah mesto cigaret — čokoladne bombone. Nelson je izpil tekom svojega stradanja kakih 10 l kurje juhe in vina s pepsini, koliko je pojedel sladkorja, ni ugotovljeno. Njegovo stanje je prav zadovoljivo in zdravniki izjavljajo, da bi bil ob čokoladnih bombonih lahko še prav dolgo časa zdržal. Denar, kolikor so ga še dobili pri njegovem manažerju, je policija zaplenila.

— **Afera ravnatelja deželnega sodišča Jürgensa v Berlinu.** Kot poročajo iz Berlina, je sklenil pravni odbor pruskega deželnega zbora, da se imajo revidirati vsi procesi, pri katerih je fungiral znani slepar, preiskovalni sodnik Jürgens kot uradna oseba, priča ali pa izvedenec. Kot smo poročali, je bil Jürgens preiskovalni sodnik pri državnem sodnem dvoru za zaščito republike.

— **Sodna obravnava s spremljevanjem opernih arij.** Predvčerajšnjim je sedel na zatožni klopi zagrebškega deželnega sodišča Romun Konstantin Teriano, ki se je imel zagovarjati radi številnih vlomov. Ob začetku obravnave je izjavil, da ni noben zločinec, temveč, da so ga prisilile nesrečne raznere k izkoriščanju ugodnih prilik, da si olajša težko življenje. Nenadoma je umolknil in predsednik ni mogel spraviti iz njega nobene besedice več. Istočasno se mu je obraz čudno izpremenil, tako da je bil vedeti kot blazen. Takoj nato je dejal: »Jaz nisem Teriano, temveč Caruso. En Caruso je umrl in jaz sem Caruso II. ter pojem vse operne arije mi pamet, brez spremljevanja.« Na veliko presenečenje senata in avditorija je začel peti z daleč slišnim glasom slavno arijo iz Tosce: »O dolci baci . . .« Ko je končal, ga je vprašal tolmač, če pozna državnega pravdnika, nakar je odgovoril: »Kako bi gane, ta gospod je moj impresario!« Ne da bi se brigal za okolico, je intoniral par drugih arij iz »Rigoletta«, »Manone« itd. Ker je bilo sodnikom dovolj in s svojimi muzikalnimi produkcijami ni hotel nehati, ga je dal predsednik odvesti. Še iz celice pa so se razlegale besede iz Tosce: »Addio per sempre, sogno mio d' amore!« . . . Če je lopov res zblaznil ali pa je simulant, bodo ugotovili psihiatri.

— **Zaklade na morskem dnu** je sklenila iskati turška vlada. Sklenila je namreč z neko italijansko tvrdko pogodbo, glasom katere naj dvigne družba vse vojne in transportne ladje, ki so se potopile za časa svetvone vojne v Dardanelah. Teh ladij je vsega skupaj 29. Med drugim se nahajajo na morskem dnu v Dardanelah sledeče ladije: Velike angleške bojne ladje »Irresistible« s 15.000 tonami, »Ocean«, »Triumf« in »Majestic«, vsaka s 14.900 tonami kaparitete, razven tega »Goliath« in francoska vojna ladija »Bainet«. Od gotovine, ki se bo eventualno našla, naj bo pripadlo 90%, od materialne vrednosti pa 30% turški vladi, ki naj dobi razven tega tudi vsako ladijo, ki se dvigne cela. Ostanek pripada družbi, ki bo načrt izvedla.

— **Ogromna ležišča železa najdena v Rusiji.** Iz Moskve poročajo: Raziskavanja, ki so bila odrejena leta 1919 na Leninovo iniciativo v svrho ugotovljenja vzrokov magnetnih anomalij v okolici Kurska, so sedaj končana. Znanstvena komisija je razkrila tam ležišča železne rude, ki obsegajo 300 km². Izračunano je, da vsebujejo ležišča 16 do 20 milijard ton čistega železa. Kot znano, je bila cenjena na mednarodn. geološkem kongresu v Stockholmu celokupna množina železne rude v Evropi in Ameriki (vštevši Rusijo) na okrog 10 milijard ton. Ne glede na gospodarski pomen je uspeh raziskavanja tudi iz znanstvenega stališča velike važnosti, ker je pojasnjena največja magnetna anomalija na svetu. Vprašanje eksploatacije ogromnih ležišč železne rude v guberniji Kursk je postalo sedaj aktualno: Sovjetska vlada namerava pritegniti v to svrho inozemski kapital. Velike magnetne anomalije v Kursku so bili že od začetka tega stoletja znanstvena zagonetka. Domnevalo se je sicer, da povzročajo močno deklinacijo magnetne igle v onih krajih velika ležišča rude, vendar pa ni bilo mogoče lokalizirati ognjišča pojava ter ležišča najti. Gospodarski pomen razkritja ogromnih ležišč železne rude za preskrbo sveta v železom je nedogleden.

— **Racija v berlinskem nočnem plesnem lokalu.** Te dni je napravila berlinska policija racijo na nage plesalke. V enem od najelegantnejših mestnih okrajev je vdrlo 20 kriminalnih uslužbencev skozi tajna tapetna vrata v nek chambre separée, v katerem se je nahajalo 20 gostov s tremi golimi plesalkami. Na veliko presenečenje policistov so bili vsi navzoči spodobno opravljeni. Toda natančnejša preiskava je dokazala, da so se dame oblekle v naglici v zadnjem trenutku. Nobena od njih ni namreč imela spodnje obleke. Policija, ki ve, da kaj takega pri ljudeh iz »boljših krogov« ni običajno, je plesalke prijela. Na policiji so damice skesano priznale. Po legitimiranju so bile za enkrat zopet izpuščene.

— **Branilec Dardanel umrl.** Na posledicah operacije je umrl v Berlinu podadmiral v p. Merten paša. Mož je bil v mirnem času komandant trdnjavske artiljerije v Kuxhavenu in Wilhelmshavenu ter je slovel kot specialist za obrambo obal. V svetovni vojni je postal komandant dardanelskih utrdb. Njegova zasluga je, da se je angleško-francoski napad na Dardanele ponesrečil.

— **Vlom v največji poštni urad v Londonu.** Neznani lopovi so vlomili v eni zadnjih noči v največji londonski okrajni poštni urad. Odnesli so vse pakete in vsa denarna pisma.

Ljubljana.

l — **Prometne omejitve v Tivoliju** so kljub vsem protestom raznih kolesarjev itd. prav umestne ter je že skrajni čas, da se je kompetentna oblast v tem oziru zganila. Vse tozadevne pritožbe so neutemeljene. Kolesar, ki bi si rad okrajšal pot preko Tivolija, naj na Bleiweisovi cesti nekoliko bolj »prilisnee«, voznik naj vozi nekoliko hitreje in dobro bo. Gre samo za eno. Ljubljanski mestni magistrat je premalo konsekventen: Zakaj ne prepove v Tivoliju tudi takozvanih »rotomobilov«? Skrajni čas bi bil, da se prepovejo te igrače, ne samo v Tivoliju, temveč sploh po vsem mestu. Degutantno je, da se mora davkoplačevalec ogibati frkovcem in frkljam, ki drve v svoji razposajenosti na rotomobilih po trotoarju. Prepovejte torej tudi rotomobile.

l — **Akademski klub za društvo Narodov.** Predavanje dr. Privata, napovedano za včeraj, se iz nepričakovanih vzrokov ni moglo vršiti, vrši se pa nepreklicno v pondeljek ob 6. uri zvečer na univerzi, kar bo še ponovno objavljeno.

l — **Merkurjevi člani in članice** se opozarjajo, da se vrši v soboto dne 17. aprila ob 8. uri zvečer slavnostni občni zbor in takoj nato jour fix v veliki dvorani Kazine. Ker je to zajedno proslava 25-letnice društvenega obstoja, pričakuje polnoštevilno udeležbo — Odbor.

l — **V društvu »Soča« v Ljubljani** bo imel v soboto dne 17. t. m. v salonu pri Levu g. prof. dr. Vinko Šaraben zelo aktualno predavanje o boju za severni tečaj, o Amundsenu in njegovem lanskem poletu ter o letošnjih pripravah za odkritje neznanega sveta med tečajem in Alasko. To aktualno predavanje bo pojasnjevalo 60 do 70 skioptičnih slik. Naj ne zamudi nihče te lepe prilike. Vabljeni »Sočani« prijatelji, in vsi oni, ki se za Amundsenov polet zanimajo. Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop prost.

— **Oddaja postrvjega zaroda.** Interesenti za postrvji zarod naj sporoče svoja naročila najkasneje do 18. aprila 1926 »Slovenskemu ribarskemu društvu« v Ljubljani, Vodnikov trg 5. Cena zarodu za 1000 komadov 150 Din, loco Želimlje. Po zarod je treba priti s putrihom in ledom. — Okrajni ribarski odbor.

Maribor.

m — **Mestni magistrat mariborski** razglaša: Kot smo že poročali, se je vrnila s 1. aprilom mestni občini kompetenca glede trgovskih, industrijskih in obrtnih zadev. Mestni magistrat je prevzel obrtni referat od srezkega poglavarstva 14. aprila t. l. in se imajo odslej vse stranke v obrtnih zadevah obračati na mestni magistrat. Obrtni referat je pri mestnem magistratu poverjen mag. svetniku Fr. Radošeku, ki uraduje začasno v prostorih mestnega gradbenega zavoda na Koroški cesti 1/II., soba 5. Uradne ure za stranke dnevno od 8. do 12. ure.

m — **Umestna odredba policijskega komisarijata v Mariboru.** Vsem avtomobilistom in motociklistom se strogo zabranjuje divkati po najprometnejših ulicah mesta: Aleksandrovi cesti in Slovenski ulici. Tu se nahaja največ trgovin z bencinom ter se izvršujejo vsa popravila, radi tega je tudi promet teh vozil na teh cestah najbolj živahen — včasih že preživahen. Policijski komisarijat je bil prisiljen poseči po teh merah, ker so se na najprometnejših cestah vršile poskušne vožnje ter izvrševale razne vaje. Prestopki se strogo kaznujejo.

m — **Fantje rekruti** so zopet osrečili naše mesto. Prepevaje prihajajo in prepevaje odhajajo... vsak s svojim »kufrom« na rameh ali v roki. Nekatere spremljajo tudi starši. Oh, ko bi se malo manj pilo, bi bili meščani prav zadovoljni. Vojaška oblast naj skuša napraviti red — ne sme se pa fantom vzeti vsa prostost.

ŽENA V DRUŽBI IN DRŽAVI.

V četrtek ob 20. uri je priredilo Splošno žensko društvo svoje prvo predavanje in sicer je predavala ga. Mila Simičeva o ulogi naše žene v družbi in državi. Predavanje je otvorila društvena predsednica ga. Franja Tavčarjeva, ki je pozdravila gospo Simičevo.

Glavne misli, ki jih je predavateljica navedla so približno sledeče: Nekdaj se je vedno smatralo, da je glavna vloga žene med štirimi zidovi. Največje odkritje 20. stoletja pa je, da se je pričelo v ženi gledati zakladnico novih in dosedaj še neznanih energij. Tudi v Jugoslaviji so pričele žene stremeti za svoje uveljavljenje v javnosti.

Mnoge politične stranke na našem parlamentu (razen NRS) so se že izjavile za žensko volilno pravico, to glavno zahtevo našega ženstva.

Naloge organiziranih žen so v tem, da dvigajo moralne sile in idealizem naše družbe. Selma Lagerlöff je rekla, da je žena storila za človeštvo vse, človestvo za ženo ničesar.

Ne velja več predsodek, da je ženi potrebna le osebna sreča. Velike socijalne naloge, ki se jih žena zaveda, jo delajo krepkejšo, borbenejšo, realnejšo — — —

Končni cilj žen je, da se doseže, da bodo vsi ljudje zadovoljni in srečni.

Država kot vrhovna organizacija postaja čim dalje bolj socijalna institucija. Vse življenje dobiva karakter socijalnosti in žena je, ki največkrat skuša nesebično ublažiti socijalne krivice.

Srbske žene so delovale pretežno na karitativnem polju in so dosegle tu mnogo uspeha. O feminističnem gibanju pa srbska širša javnost ne ve mnogo, zato morajo feministke doživeti mnogo neprijetnosti. Tudi so o feminizmu razširjeni mnogi predsodki, dasi je njihovo delo nadvse koristno in potrebno. Toda sto let je potrebno, da uvidijo ljudje eno krivico, novih sto let pa je treba, da jo tudi popravijo.

Število organiziranih žen dnevno raste. Dve vrsti organiziranih žen imamo, prve, ki delujejo karitativno, druge pa, ki smatrajo socijalno delo za svoj življenski smoter.

Skupna organizacija v Jugoslaviji je Narodni ženski savez, ki šteje preko 300 ženskih organizacij. Njegova struktura daje garancijo; da bo njegovo delo uspešno; vse jugoslovanske žene predstavljajo danes organsko enoto. Vse žene delajo na zgradbi nove, na modernih principih sloneče oblike države.

Pri predavanju je bilo številno navzoče ljubljansko ženstvo, ki je go. Simićevo toplo aplavdiralo ter ji izročilo lep šopek narcis. V imenu društva se ji je zahvalila ga. Tavčarjeva.

Sokolstvo.

Sokol Ljubljana II. poziva članstvo, ki se namerava udeležiti vessokolskega zleta v Pragi, da se čim preje javi društvenemu načelniku, ki ga je dobiti vsak dan od pol 20. ure dalje v telovadnici na realki. Udeležba na zletu bo omogočena vsakomur, ker celokupni stroški niso visoki in ne bodo presegali 1000 Din za osebo. To vsoto more prišteditи vsak Sokol pri poličkaj dobri volji. Opozarjamo pa še enkrat, da mora biti vsak udeleženec prijavljen društvu. Storite svojo dolžnost čim prej, da olajšate poslovanje. Natančnejše informacije dobite pri društvu.

Sokol Ljubljana II. priredi v soboto zvečer ob pol 20. uri v telovadnici na realki predavanje g. profesorja Dolžana o razvoju življenja. Ker bo predavanje silno zanimivo, vabimo k udeležbi poleg svojega članstva tudi članstvo sosednjih sokolskih društev in sokolstvu naklonjeno občinstvo. Vstop prost.

V nedeljo 18. aprila se vrši za članstvo in naraščaj telovadnega društva Sokol Ljubljana II. pešizlet v Turjak. Odhod iz Ljubljane z jutranjim vlakom z dolenjskega kolodvora. Vozimo se do Škofljice, od tu gremo peš na Turjak, s Turjaka v Vel. Lašče in na Čušperk. Povratek z večernim vlakom iz Vel. Lašč. Vožnja semintja stane le 21 Din. Zbirališče zjutraj ob četrt na 7. na dolenjskem kolodvoru. Kroj civilen. Bratje in sestre, udeležite se izleta v čim večjem številu! Gostje dobrodošli. Zdravo!

Prosveta.

POZIV NAŠIM GLASBENIKOM!

Zagrebška Filharmonija (simfonični orkester) pozivlja vse domače komponiste, ki imajo simfonična dela za veliki orkester in ki reflektirajo na izvedbo teh del s strani zagrebške Filharmonije, da ji pošljejo ta dela na ogled. V poštev pa pridejo samo oni avtorji, ki pošljejo poleg partiture tudi popolni orkestralni materijal. O tem, katera dela se bodo izvajala, odloča upravni odbor zagrebške Filharmonije. Dela, katera se ne bodo izvajala, vrne upravni odbor v teku enega meseca, ostala pa zadrži Filharmonija po dogovoru z dotičnim skladateljem. Vse poštne stroške nosijo skladatelji sami. Dela naj se pošljejo na naslov: Upravni odbor zagrebške Filharmonije, Zagreb, Narodno kazalište.

Orkester Češke Filharmonije pod vodstvom Vaclava Talicha v Ljubljani. Začetkom meseca maja t. l. priredi celotni orkester slavne Češke Filharmonije v veliki dvorani hotela Union pod vodstvom svojega kapelnika Vaclava Talicha. Orkester šteje okrog 80 članov ter bo njegov nastop v Ljubljani največji glasbeni dogodek te koncertne sezone. Vse podrobnosti javimo pravočasno. Vstopnice rezervira Matična knjigarna.

SPORT.

Velikansko zanimanje je vzbudila **cestna dirka na 317 km** za veliko cestno nagrado mesta Hannover, ker so se inozemski dirkači, ki so bili pred kratkim pri dirki Berlin—Kottbus—Berlin od Nemcev poraženi, zopet sestali s svojimi zmagovalci v Hannovru. Revanžirali so se prav izdatno, kajti nič manj kakor 6 inozemcev je zasedlo mesta pred prvim Nemcem. Startalo je 50 poklicnih dirkačev, katero število pa se je skrčilo do cilja na 15. Mnogo jih je odpadlo vsled defektov na kolesih, nekateri so padli. Švicar Henrik Suter je otvoril končni boj, toda tik pred ciljem sta ga prehitela Belloni in Van Hevel. Boj je bil silno oster, kar se vidi že iz razdalje med dirkači, ki so prišli kot prvi na cilj. 1. je bil Italijan Belloni (Opel), 2. četrt kolesa za njim Belgijec Van Hevel (Opel), 3. v isti razdalji Švicar Suter (Mifa), 4. tik za njim Francoz Ville (Opel), 5. Francoz Gay (Opel), 6. Italijan Tonani (Mifa) in 7. Nemec Huschke (Diamant).

Pasivna rezistenca pri berlinski šestdnevni dirki. Od opoldne dne 13. aprila naprej se vozi berlinska šestdnevna dirka, katere so se udeležili najboljši mednarodni vozači, v znamenju rezistence. Vozači hočejo s tem demonstrirati proti vodstvu, ki jim še ni izplačalo plač. Ker se je vodstvo zbalo poloma, je zbežalo, tako da je bila velika nevarnost, da bo cela prireditev žalostno končala. V tem kritičnem trenutku pa je več športnih savezov hitro izvedlo financiranje cele prireditve in dirka se nadaljuje.

Dunajčan Rudolf Edinger je pravilno tezno dvignil 100 kg in s tem postavil za svojo kategorijo (lahka sr. teža — od 67.5 do 75 kg) nov svetovni rekord. Stari rekord je imel z 98 kg Švicar Schaerer.

Gospodarstvo.

OBČNI ZBOR TRGOVSKEGA GREMIJA ZA LJUBLJANSKO OKOLICO.

V četrtek se je vršil ob 9. uri dopoldne občni zbor gremija trgovcev ljubljanske okolice ob častni udeležbi gremijevih članov. Občni zbor je otvoril načelnik g. Fr. Zebal, ki je pozdravil zastopnike obrtne oblasti, trgovske zbornice ter časopisja. Nato se je spomnil umrlega člana R. Rutnerja, trgovca na Vrhniki in njegove istotako preminule žene, nakar je v svojem govoru poročal v delovanju gremija v preteklem letu. Gremij je načel več akcij, med drugimi tudi proti krošnjarstvu in ilegitimni trgovini, kar je tudi rodilo delne uspehe.

Gremij je sodeloval pri vseh protestnih zborih proti previsokemu obdavčenju Slovenije, ki ne more več prenašati visokih bremen in je skrajni čas, da se ji odpomore. Glavna zahteva Slovenije je izenačenje v davčnih predpisih z južnimi kraji.

Gremij je dosegel mnogo ugodnosti glede novega voznega reda in je tudi mnogo pripomogel, da sta se dosegli postaji v Mednem in Notranjih goricah, sedaj stremi, da dobi še zelo obljudeni Vič lastno postajališče.

Dosegle so se olajšave pri mestni občini glede pobiranja trošarin pri uvozu v mesto.

Po načelnikovem govoru je govoril zastopnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo dr. Pless, ki je navajal vse delo gospodarskih korporacij v korist vsega trgovskega in obrtniškega stanu. Zlasti se je treba boriti proti tendencam Beograda, ki hoče še celo važne avtonomne institucije centralizirati. Tako hoče Beograd odpraviti važne oddelke železniške direkcije v Ljubljani, kar bi pomenilo ogromno večmilijonsko škodo slovenskim trgovcem na dobavah. Konkurzi in poravnave rastejo, kar jasno kaže, da se nahaja slovensko gospodarstvo, zlasti trgovina, v akutni krizi in preti najbujša nevarnost. Vendar merodajni faktorji tega nočejo upoštevati in pripravljajo še zakon o pobijanju draginje, ki bo v glavnem preganjal le malega trgovca, medtem ko ne bo dosegel pravih povzročiteljev draginje. Edina rešitev slovenskega trgovca je, da se tesno oklene svojih gospodarskih organizacij, zlasti gremijev.

Po govoru dr. Plessa je sledilo poslovno poročilo, ki se razlikuje od onega, ki ga je podal gremij Ljubljana le v statistiki obratov in v računskih zaključkih. Gremij trgovcev za ljubljansko okolico šteje 767 članov, od teh je 31 protokoliranih. Najbolj so zastopane trgovine z mešanim blagom. Računski zaključek za leto 1925 navaja 173.000 Din skupnega premeta.

Proračun za leto 1926 predvideva 10.757 Din dohodkov proti 42.930 Din izdatkom, primanjkljaj se bo kril iz gremijalnih doklad.

Načelnik Zebal je povdarjal potrebo, da se v gremijevi blagajni počasi nabira rezervni fond, iz katerega naj bi se pozneje prispevalo za zgradbo skupnega trgovskega doma, kot ga imajo že drugod in ki je interesom trgovstva nujno potreben. Vendar upa, da bo mogoče v tekočem letu znižati gremijalne doklade.

Odbor je izdelal dve resoluciji, eno na gerentski svet mestne občine, kjer se zahteva, da se odpravi krivična tlakarina, ko trgovci že itak na carinarnicah plačujejo kaldrmino. Tudi naj se gre trgovcem kolikor mogoče na roko.

Druga resolucija je naperjena proti krivičnemu taksnemu zakonu. Slovenija mora na primer plačati pri vinu dve taksi, točilno in trošarinsko.

Kot pri občnem zboru gremija za mesto Ljubljano, je bila tudi tu najživahnejša debata o določitvi delovnega časa. Zadevo sta pojasnjevala načelnik Zebal in dr. Pless. Ker še nimamo točnega predpisa glede tega s strani socialnega ministrstva, bo za enkrat ostalo vse pri starem. Trgovcem v vsakem kraju pa je prosto, da sporazumno in s sodelovanjem gremija urede za svoj kraj delovni čas.

Stavljeni so bili tudi nekateri predlogi, zlasti proti zlorabi koncesij, nakar je načelnik Zebal zaključil občni zbor.

LJUBLJANSKA BORZA

četrtek, dne 15 aprila 1926.

Vrednote: Merkantilna banka, Kočevje, den. 102, bl. 104, zaklj. 102. — Blago: Pšenica domača 76/77, fco vag. nakl. post., 1 vag., den. 317, bl. 317, zaklj. 317.

Zagreb, 15. aprila. Newyork ček 56.65—56.95, London izpl. 275.955—277.155, ček 0—276.45, Curih ček 1095.048—1099.048, Milan izpl. 227.984—229.184, ček 0—228.5, Dunaj 800.72—804.72, Berlin 1352.5—1355.65.

Curih, 15. aprila. Beograd 9.115, Newyork 517.875, London 25.1675, Pariz 17.6625, Milan 20.8275, Praga 15.35, Berlin 123.35, Dunaj 73.10, Sofija 3.74, Bukarešta 2.095, Budapešta 0.007250.

Jack London: 59

Morski vrag.

Ampak Harrison in Kelly sta poskusila pobegniti. Tvorila sta moštvo enega izmed čolnov in njihova naloga je bila voziti med ladjo in obrežjem, vozeč pri vsaki vožnji en sod. Tik pred obedom, ko sta odplula s praznim sodom proti obali, sta iznenada izpremenila smer in udrla proti levi, da bi obvozila predgorje, ki je segalo v morje med njima in svobodo. Za njim so ležale lične vasi japonskih naselnikov in cvetoče doline, ki so segale daleč v notranje kraje. Ko bi bila na suhem, bi možaka lahko kljubovala Wolfu Larsenu.

Opazil sem, Kako sta Henderson in Dimač vse jutro postavala po krovu; sedaj sem doznal, čemu sta bila tamkaj. Vzela sta puško v roke in začela mirno streljati na begunca. Izpočetka so padale krogle po morski gladini na obeh straneh čolna brez škode; ker pa sta mornarja vneto veslala naprej, so zadevale vedno bliže.

»Glej, kako bom zadel v Kellyjevo veslo,« je dejal Dimač in skrbnejše pomeril.

Gledal sem skozi daljnogled in sem videl, kako se je lopata vesla razbila, ko jo je bil zadel. Nato je streljal Henderson in si izbral desno Harrisonovo veslo. Čoln se je že zasukal. Ostali dve vesli sta bili kmalu razbiti. Možaka sta skušala veslati z drogi vesel, a strelca sta jim jih izbila iz rok. Kelly je izdrl desko iz čolnovega dna in začel veslati, a jo je vrgel proč, ker so se mu iveri zadrle v roke. Zatem sta odnehala in pustila, da je čoln plaval tjavendan, dokler ga ni drug čoln, ki ga je bil Wolf Larsen poslal z brega za njim, vzel na vrv in pripeljal do ladje.

Pozno tisti popoldan smo dvignili sidro in odpluli. Sedaj ni bilo pred nami drugega kot tri-, štirimesečni lov na loviščih morskih psov. Izgled je bil v resnici temačen in s težkim srcem sem opravljal svoj posel. Skoraj pogrebna otožnost se je zgrnila nad našo ladjo. Wolf Larsen se je podal v svojo sobo; mučil ga je zopet njegov čudni silni glavobol. Harrison je stal brezbrižno ob krmilnem kolesu in se deloma opiral nanj, kakor da bi ga težila teža njegovega telesa. Ostali mornarji so bili čmerni in tihi. Nameril sem na Hellyja, ki je ždel na odveterni strani na sprednjem delu ladje, držal glavo na kolenih, roke okrog glave, bil je neizrekljivo obupan videti.

Johnsona sem našel ležečega v vsej dolžini prav na sprednjem koncu; srepo se je oziral po nogi, ki se mu je tresla; z grozo sem se spomnil nasveta, ki ga mu je bil dal Wolf Larsen. Po vsej priliki ga je vzel v pretres. Skušal sem ga premakniti v temačnih mislih in ga poklical proč; on pa se mi je žalostno nasmejal in me ni hotel ubogati.

Ko sem se vrnil na zadnji del ladje, je stopil k meni Leach.

»Prosim za malo uslugo, gospod Van Weyden,« je rekel. »Ako boš kdaj tako srečen, da še kdaj vidiš Frisco, ali boš poiskal Matta Mc Carthyja? Moj stari je, Biva na Hillu, zadaj za pekarijo Mayfair, kjer ima čevljarsko delavnico, ki je vse pozna; ne bo ti težko najti ga. Povej mu, da obžalujem vse sitnosti, ki sem mu jih prizadejal, in vse tisto, kar sem storil in — samo reci mu zame: Bog ga živi!«

Prikimal sem, vendar sem rekel: »Vsi se prerinemo nazaj v San Francisco, Leach, in ti pojdeš z menoj, ko obiščeva Mc Charthyja.«

»Rad bi ti verjel,« je odgovoril in mi stresel roko, »ampak ne morem. Wolf Larsen me uniči, dobro vem; upam samo, da se hitro zgodi.«

Ko je odšel od mene, sem se zavedel, da je mene navdajala ista želja v srcu. Ker se je že moralo zgoditi, naj se zgodi hitro. Obšla me je splošna otožnost. Najhujše je bilo videti neizogibno. Ko pa sem uro za uro hodil po krovu, sem zdajci spoznal, da sem se nalezel zoprnih, odurnih idej Wolfa Larsena. Kaj pa je na vsem? Kje je veličastje življenja, da dovoljuje tako svojevoljno objestno uničevanje človeških duš? Nekaj cenega, umazanega je koncem koncev to življenje in čim preje je pri kraju, tem boljše! Proč ž njim in konec bo vsega! Tudi jaz sem se naslonil na ograjo in hrepeneče zrl v morje prepričan, da se bom prej ali slej pogrezal v hladne zelene globine njegovega pozabljenja.

(Dalje prih.)

VSAKDO si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših ŠIVALNIH STROJEV
„Gritzner“ in **„Adler“**
ter z nedosežnimi pletilnimi stroji **„DUBIED“**.
Te si nabavi pod ugodnimi pogoji **edino** pri tvrdki
JOSIP PETELINC, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Sejmska restavracija
se odda za dobo letošnjega velesejma od 26. junija do 5. julija. Krasen paviljon je opremljen s kuhinjo. Odda se tudi vinotoč (lep paviljon na vinskem oddelku velesejma). Ponudbe je vložiti pismeno do 15. aprila t. l. na Urad Ljubljanskega velesejma, ki daje tudi vse informacije.

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDICIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.
Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon int. št. 45-4.
PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

Uradnica
s prakso, vešča knjigovodstva, korespondence, strojepisja ter vseh pisarniških del išče službe za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo dnevnika pod šifro »Agilna 50«.

Mali oglasi.
Cena oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Damam in gospodom
se nudi lep zaslužek z razpečavanjem parfumerije. Potreben kapital 200 Din za vzorce. — Pismene ponudbe pod »Postranski zaslužek« na Propaganda, d. z o. z., Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

DOŠLO! DOŠLO!
Vrtnice, dalije,
gladiole ravnokar došle v različnih barvah. Lepotična grmovja, sadike cvetlic in zelenjadi priporoča Ivan Šimenc, vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12.

Postranski zaslužek
primerno za vsakogar. — Pojasnila proti znamki 1 dinarja. Propagandna reklamna družba z o. z., Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Steklenо
strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik ALEKSANDER ŽELEZNIKAR. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani Andrej Sever.